

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 22 maj 1942 kl. 11 f. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande i anledning av väckt motion angående omprövning av gällande ransoneringsbestämmelser.

I en inom första kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 107, har herr *Linderot* hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en omprövning av ransoneringbestämmelserna i syfte att tillförsäkra kroppsarbetare och med dem jämställda samhällsgrupper större livsmedelsransoner, varvid jämväl frågan om en utökning av rabatteringsystemet prövas.

Inom andra kammaren har en likalydande motion, nr 126, väckts av herr *Hagberg* i Luleå m. fl.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen II:126.

Över motionen har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat yttrande från statens livsmedelskommission. Andra kammarens andra tillfälliga utskott, dit motionen II:126 hänvisats, har härjämte inhämtat yttranden från socialstyrelsen, medicinalstyrelsen och statens institut för folkhälsan samt dessutom berett tillfälle för landsorganisationen i Sverige, riksförbundet landsbygdens folk (R. L. F.), högerns centrala kvinnoråd, bondeförbundets kvinnoorganisation, folkpartiets kvinnoförbund, Sveriges socialdemokratiska kvinnoförbund, Sveriges husmodersföreningars riksförbund och kooperativa kvinnogillesförbundet att yttra sig i anledning av motionen. Bondeförbundets kvinnoorganisation, folkpartiets kvinnoförbund och kooperativa kvinnogillesförbundet ha ej begagnat sig härav.

Livsmedelskommissionens yttrande i ärendet finnes såsom bilaga fogat vid det av andra kammarens andra tillfälliga utskott i ärendet avgivna utlåtandet nr 6.

Socialstyrelsen framhåller, att inom styrelsen sedan någon tid pågår en hushållsbudgetundersökning, omfattande även hushåll med fattigvårdsunderstöd, samt att materialet bearbetas inom styrelsen i syfte att utröna i vad mån ransonerna faktiskt ianspråktagits och i vad mån de äro lämpligt avpassade. *Medicinalstyrelsen* anför, att till dess kändedom ej kommit, att i fråga om befolkningens hälsotillstånd några olägenheter av nu tillämpade ransoner visat sig. Det är vidare icke riktigt såsom i motionen göres gällande att vissa födo-

ännens näringsvärde försämrats eller att potatis skulle vara en utdrygningsprodukt av mindre näringsvärde. Styrelsen finner icke tillräckliga skäl anförda för den föreslagna omprövningen av ransoneringsbestämmelserna. *Statens institut för folkhälsan* framhåller, att rabatteringssystemet är föremål för omprövning samt att ransoneringsbestämmelsernas lämplighet med hänsyn till olika befolkningsgruppers behov prövas från tid till annan. Synpunkterna i motionen kunna därför förväntas bli beaktade under dessa ärendens fortsatta behandling.

Landsorganisationen önskar en snar och allsidig omprövning av livsmedelsransoneringen och rabatteringssystemet men förutsätter att livsmedelskommissionens närings-sakkunniga beakta de i motionen påtalade förhållandena. *Riksförbundet landsbygdens folk* har principiellt ingenting emot att ransonerna utökas för personer med tungt kroppsarbete, om försörjningsläget så tillåter, och förordar, att rabatteringssystemet tages under omprövning. *Högerns centrala kvinnoråd* anser sig icke, då myndigheterna redan hava sin uppmärksamhet riktad på de önskemål, som framlagts i motionen, kunna tillstyrka en ny utredning, ehuru kvinnorådet på flera punkter helt instämmer i motionens syften. *Socialdemokratiska kvinnoförbundet* instämmer i motionens synpunkter angående kroppsarbetarnas svårigheter att få nuvarande livsmedelsransoner att räcka. Förbundet anser en särskild utredning icke nödvändig men förväntar att motionens syfte i görligaste mån beaktas av krismyndigheterna. *Husmodersföreningarnas riksförbund* anser sig ej ha anledning att förmoda annat än att ransonerna äro så väl avvägda som möjligt i förhållande till vårt försörjningsläge och olika samhällsgruppers berättigade krav.

Utskottet. Vid avvägningen av livsmedelsransonernas storlek är det enligt utskottets uppfattning icke minst viktigt, att personer med tungt kroppsarbete, vilka i särskild grad äro i behov av näringsrik föda, bli i möjligaste mån tillgodosedda. Av allra största vikt är jämväl, att de ekonomiskt sämst ställda ha möjlighet att köpa ut ransonerna av nödvändiga livsmedel.

Redan nu tillämpas en vittgående differentiering av ransonernas storlek genom tilläggsransoner till personer, som utföra tungt arbete eller vilka eljest anses vara i behov av större livsmedelsransoner än grundransonerna. Då ransonerna för kroppsarbetarna samt med dem jämställda i allt fall torde få anses knappa, vore det i och för sig önskvärt om en utökning av tilläggsransonerna kunde komma till stånd. Som försörjningsläget nu en gång är, synes emellertid en dylik utökning icke kunna ske utan motsvarande minskning av grundransonerna. Härvid måste uppenbarligen tillses att icke näringsstandarden för andra kategorier försämrats över hövan. Särskilt med avseende å barnen är det av vikt att de bibehållas vid en tillfredsställande näringsstandard.

Vad beträffar den i motionen särskilt berörda frågan om tilldelning till sjuka av dietmat framgår av livsmedelskommissionens yttrande att härom meddelade bestämmelser utfärdats i samråd med den läkarexpertis som finnes represen-

terad bland de av kommissionen tillkallade näringssakkunniga. Det torde därför kunna antagas, att de sjukas intresse i förevarande hänseende blir behörigen tillgodosett inom ramen för tillgängliga resurser. Det förtjänar påpekas, att det — enligt vad livsmedelskommissionen framhåller — på grund av att antalet sjuka med behov av extratilldelning är jämförelsevis stort, är svårt att ytterligare förbättra deras ställning i ransoneringshänseende; tvärtom torde kommissionen inom den närmaste tiden få taga ställning till frågan om icke sjuka, som ha extratilldelning av vissa varor, i större utsträckning än vad nu är fallet skola avstå motsvarande ransoner av andra födoämnen.

Av yttrandena i ärendet inhämtas, att frågan om livsmedelsransonernas lämpliga avvägning är föremål för fortlöpande uppmärksamhet från de ansvariga myndigheternas sida. Bland annat anordnas av socialstyrelsen i samarbete med statens institut för folkhälsan och livsmedelskommissionen varje kvartal sedan början av år 1940 hushållsbudgetundersökningar i ett antal hushåll i syfte att fortlöpande kunna följa konsumtionsutvecklingen. På grund härav anser utskottet anledning icke föreligga för riksdagen att göra någon framställning till Kungl. Maj:t angående omprövning av ransoneringsbestämmelserna.

Vad angår rabatteringsystemet har livsmedelskommissionen nyligen underställt Kungl. Maj:t förslag till nya bestämmelser härom. Förslaget innebär bland annat rabatteringsens utvidgning att omfatta även köttvaror. Då denna fråga sålunda redan är föremål för Kungl. Maj:ts prövning, finner utskottet motionen icke heller i denna del påkalla någon åtgärd från riksdagens sida.

Utskottet får alltså hemställa,

att ifrågavarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 19 maj 1942.

På utskottets vägnar:

IVAR EKSTRÖMER.

Närvarande: herrar *Ekströmer, Heüman, J. Gottfrid Karlsson,* Theodor Magnusson, Elowsson och von Horn.**

* Ej närvarande vid justeringen av utlåtandet.